

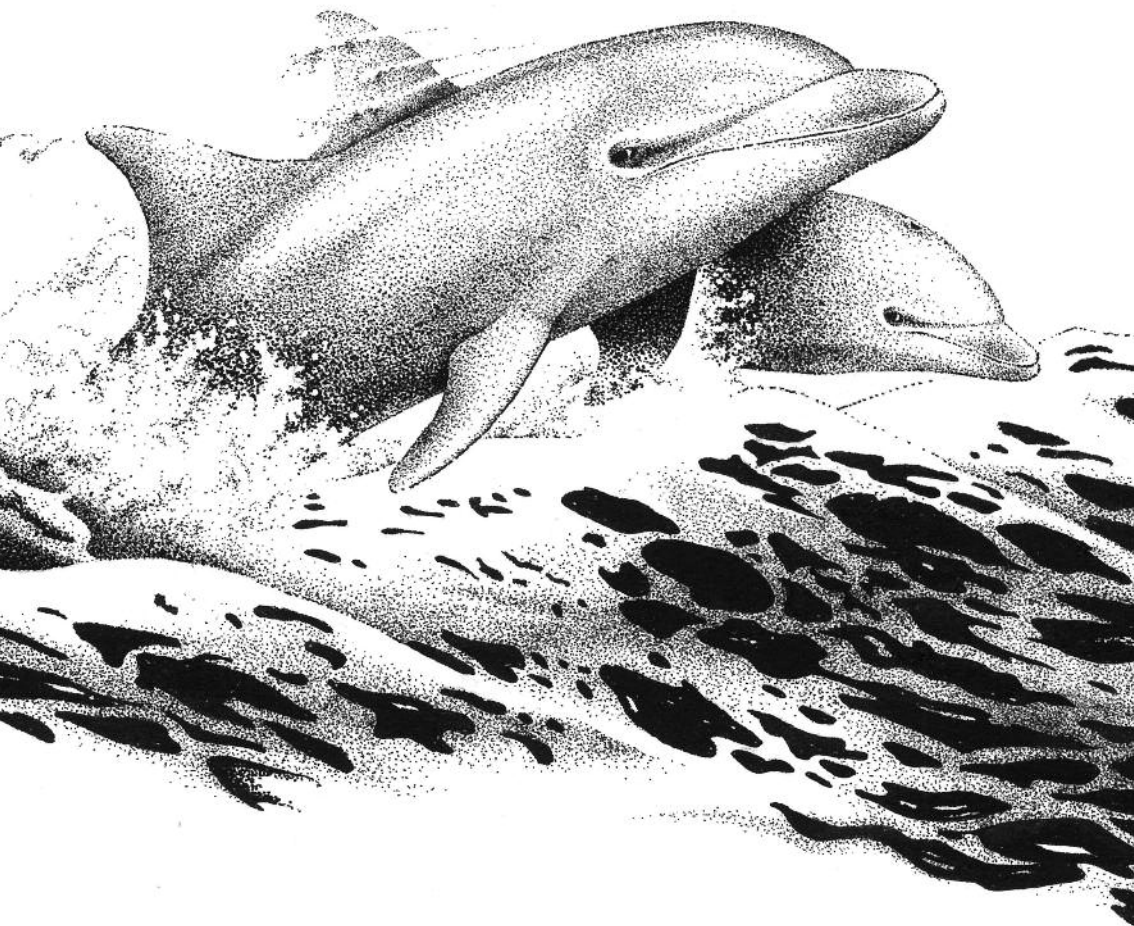
iaeden

SALVEM
L'EMPORDA

butlletí núm. 151

INSTITUCIÓ ALTEMPORDANESA PER A LA DEFENSA I ESTUDI DE LA NATURA

Dibuix: Llorenç Pascua

hivern
2013
2014

Butlletí de la IAEDEN

Número 151 - Hivern 2013-2014

**Editat per la Institució
Altempordanesa per a la
Defensa i Estudi de la Natura
(IAEDEN), entitat independent
sense afany de lucre i membre
de la Federació Ecologistes de
Catalunya.**

Apartat correus 245 Figueres
Tel.: 972 67 05 31
e-mail: iaeden@iaeden.cat
web: www.iaeden.cat

Composició de la Junta Directiva de
la IAEDEN:

President: *Llorenç Pascua*
Secretària general: *Anna Albó*
Tresoreria: *Ariana Seglar*
Vocals: *Carme Bosch,*
Vicenç Serradell, Salvador Jover,
Esteve Robleda, Marta Ball-llosera,
Leonel Manso, Sílvia Guitart,
Montserrat Pascual, Xavier Vizcaino,
Lluís Benejam, Ignasi Batet,
Sandra Saura, Joan Martí,
Bàrbara Schmitt, Mònica Pepa,
Ernest Pous, Miquel Sánchez,
Xavier Llorente, Neus Giró.

Han col·laborat en aquest número:
Marta Ball-llosera, Lluís Benejam,
Ramon Caralt, Llorenç Pascua,
Montserrat Pascual, Jordi Pujadas
Ribalta, Bàrbara Schmitt,
Xavier Vizcaino.

Disseny i fotos (Ll. P.):
Llorenç Pascua

Composició de textos:
Fotocomposició Roger - Figueres

Imprès a:
Gràfiques Canigó

Imprès en paper ecològic

IAEDEN no comparteix
necessàriament les opinions
expressades en les col·laboracions
signades pels seus autors.

© 2013, IAEDEN

S U M A R I

Portada:	
Dofins mulars (<i>Tursiops truncatus</i>)	1
Sumari	2
Editorial	3
Calendari d'activitats	4
Noticiari	6
Custòdia agrària a l'Empordà	9
Salvem l'Empordà	12
30 anys del primer Campament de recerca dels Aiguamolls de l'Empordà. 1983-2013	15
El cas de Cuba: capitalisme, anarquisme, socialisme i medi ambient (1a Part)	19
Reflexions d'en Ramon	21
Butlleta d'inscripció	23

Les aportacions econòmiques a favor de
IAEDEN-SALVEM L'EMPORDÀ es poden fer a
BBVA, compte núm. 0182 8304 23 0201559768
(Les persones que vulguin desgravar de l'IRPF aquestes aporta-
cions i/o la quota de soci, ens han de fer saber el seu DNI)

amb el suport de:

Ajuntament
de Figueres

Alt Empordà

Medi Ambient

EDITORIAL

El setembre passat ens va arribar la sentència favorable del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya respecte l'aberració urbanística de la Vall de Santa Magdalena. Hem rebut la notícia molt contents i alleugerits de poder arxivar un dels casos més antics que teníem pendents davant dels tribunals. Hem aconseguit aturar una urbanització aïllada entre boscos (entre la Salut de Terrades i el pantà de Boadella) de 72 habitatges unifamiliars de planta baixa i pis en parcel·les d'uns 600 m² de mitjana i una zona hotelera de 160 llits; ocupant un total de 34,69 hectàrees.

El projecte seguia un model d'urbanisme totalment obsolet i més aviat propi dels anys 60 i 70 del segle passat: una urbanització allunyada i aïllada del poble, dissenyada per promotors estrangers (amb poc coneixements del territori) i amb unes dimensions que el destinaven a compradors selectius.

Des del principi, vàrem insistir que el projecte aportaria guanys immediats a les arquitectures municipals, però que, a la llarga, les despeses serien molt elevades, com ja s'havia demostrat en molts altres municipis, principalment de la costa. En tot cas, érem molts que vam veure, des de l'inici del projecte, que aquesta urbanització no tenia cap sentit: es van presentar més de 100 al·legacions. Cal remarcar que, en onze anys, cap de les administracions que podien haver intervingut i impedit la continuació de la tramitació, va moure fitxa: ni l'Ajuntament de Terrades, ni la Comissió d'Urbanisme, ni els consellers del Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

IAEDEN-Salvem l'Empordà, davant la inactivitat de l'administració pública, ha hagut de gastar 15.692,86 € per salvar la Vall de Santa Magdalena. Per això estem fent una crida per fer nous socis. La manera més viable de seguir vetllant per la nostra comarca! Trobareu la butlleta al final d'aquest butlletí i a www.iaeden.cat/socis.htm

CALENDARI D'ACTIVITATS

• Divendres 10 de gener. Assemblea general de la IAEDEN-Salvem l'Empordà

Com cada any, us animem a assistir a la propera assemblea general de socis que es realitzarà a Can Met el divendres dia 10 de gener. Recordeu que és molt important la implicació de tots els socis en l'assemblea anual per valorar l'any anterior i planificar les línies de treball del proper 2014.

Hora i lloc: Can Met (c/ St. Vicenç, 30 baixos) a les 7 de la tarda.

Organitza: IAEDEN-Salvem l'Empordà

• Cap de setmana 1 i 2 de febrer. Rastres de fauna a la neu

Aquest cap de setmana anirem a Ridolaina (la Cerdanya) per conèixer els rastres de fauna que es poden trobar a la neu. El dissabte al vespre es farà una xerrada sobre identificació de rastres a càrrec del naturalista Ignasi Batet i, l'endemà, una excursió matinerana per tal de poder veure'ls.

Cal portar: roba d'abric per anar a la neu, guants, raquetes (si no se'n tenen s'hauran de llogar), ulleres de sol, prismàtics (optatiu), calçat adequat.

Hora i lloc de trobada: a les 5 de la tarda a la plaça de Sant Roc, Bellver de Cerdanya, la primera plaça que es troba venint d'Alp (si algú té problemes de transport, truqueu al local).

Inscripcions: a iaeden@iaeden.cat i al telèfon 972 67 05 31 abans del 24 de gener, places limitades.

Preu: Curs: 10 euros. S'anirà a un alberg: mitja pensió: 30,99 euros, dormir i esmorzar: 22,99 euros. En cas que per culpa del temps, o que hi hagi manca de neu, es farà la sortida igualment, sense neu.

Organitza: IAEDEN-Salvem l'Empordà

• Diumenge 23 de març. Caminada guiada per Siurana d'Empordà i visita al Mas Marcè (explotació d'ovella ripollesa ecològica)

Des del projecte de custòdia agrària s'organitzen visites per conèixer els entorns de les finques amb acord de custòdia. En aquest cas, farem una passejada pels

entorns de Siurana d'Empordà, camps de pastura, olivar, els estanys temporals de Siurana de la mà de Josep M. Dacosta (biòleg i naturalista) que ens anirà descobrint els valors naturals destacats d'aquesta zona. I acabarem amb una visita al Mas Marcè, una explotació d'ovella ripollesa ecològica amb acord de custòdia agrària i amb un petit tast dels seus productes.

Hora i lloc de trobada: a 2/4 de 10 a l'aparcament de l'església de Siurana.

Inscripcions: gratuït, però cal apuntar-s'hi trucant al 972 67 05 31.

Organitza: IAEDEN i GOB Menorca

• Dissabtes 8 i 15 de març. Seminari Agricultura i Medi Ambient

Aquest seminari vol divulgar diferents experiències i coneixements que ajudin a fer compatibles la viabilitat econòmica del sector agrari i la conservació dels valors naturals entre la gent del sector.

Si voleu més informació del programa i inscripcions, ho podreu consultar a www.iaeden.cat o <http://agroterritori-iaeden.blogspot.com/>. Per a més informació, al correu agroterritori@iaeden.cat.

Hora i lloc: Dissabtes 8 i 15 de març de 10-14 h a l'ecomuseu Farinera de Castelló d'Empúries.

Inscripcions: En la publicació del programa definitiu, s'explicarà com realitzar la inscripció.

Organitza: IAEDEN i GOB Menorca

ORNITHO CAIAC ALS AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ

Observar i identificar les aus dels Aiguamolls tot navegant en caiac!

- ✓ Consulteu les dates!
- ✓ Activitat per adults i nens
- ✓ Preu: 35€ Preu especial grups i socis iaeden
- ✓ Durada: 3h
- ✓ Més info a www.kayakcostabrava.com/ornitho-caiac

Col.labora: Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà

www.kayakcostabrava.com | reserves@skkayak.com | 627433332

Com el peix a l'aigua: acaben les activitats, continua la campanya SOSpeix

Com us vàrem anunciar en el darrer butlletí, a finals d'aquest estiu i principi de la tardor, la IAEDEN-Salvem l'Empordà i els Naturalistes de Girona (ANG) vam iniciar la campanya *SOSpeix, El límits del mar* (amb el suport del Departament de Territori i Sostenibilitat). I dins d'aquest projecte, la nostra entitat va organitzar un cicle d'activitats relacionats amb el medi marí.

De les deu activitats programades, la gran majoria ha tingut una molt bona resposta per part vostra i d'altres que no són socis de la IAEDEN. Tan sols hem hagut d'anul·lar-ne dues per falta de gent. I, en general, també hem tingut sort amb la meteorologia i l'estat del mar, tot i que vàrem haver de canviar la data de la sortida amb el Projecte Ninam dues vegades.

ja estàvem a finals de setembre, els participants van saltar a l'aigua amb moltes ganes de descobrir la Cova de l'Infern, a la punta del cap de Creus.

Les activitats van acabar amb una matinal dedicada a la pesca a casa nostra, al MARAM, Centre d'interpretació del peix de la Confraria de Pescadors de l'Escala.

A la primera sortida, a principi de setembre, en Mikel Zabala, gran expert en la protecció de l'espai marí de les Illes Medes, ens va explicar la seva història i ens va guiar durant la sortida amb un petit vaixell.

També va tenir molt d'èxit el curs d'iniciació al *snorkeling* i a l'apnea, impartit per l'educador ambiental, i membre de la junta de la IAEDEN, Xavier Vizcaino. Tot i que

Primer, en Marcel Gutinell ens va explicar la seva experiència en la pesca artesanal, acompanyant un pescador del Port de la Selva i quines oportunitats i obstacles veu en el futur de la pesca a petita escala. Després, en una taula rodona amb representants dels diferents sectors implicats en la pesca, i amb un públic molt participatiu, vàrem debatre si una pesca sostenible és possible.

Recordem que el projecte *SOSpeix, Els límits del mar* vol sensibilitzar i informar els consumidors sobre l'explotació dels mars i animar-lo a consumir, també peix i marisc, de manera responsable. El consum responsable de peix i marisc passa per una bona elecció, triant aquell peix pescat amb arts de pesca respectuoses amb el medi marí, i que permetin la sostenibilitat de les poblacions, tot rebutjant els individus immadurs i consumint les espècies de temporada i de proximitat. A la taula rodona, varen sortir diferents aspectes que, en el moment de tancar l'edició d'aquest butlletí, encara estem recollint per publicar a la web www.sospeix.cat. Aquí també trobareu la guia completa que recomana o desaconsella les espècies de peix i marisc que podem comprar.

La IAEDEN torna a agafar les regnes del Centre de Fauna dels Aiguamolls de l'Empordà

Aquest estiu ha anat d'un pèl que el Centre de Fauna dels Aiguamolls no tanqui definitivament les portes. A la IAEDEN, amb l'anunci del seu tancament, decidim tornar a agafar les regnes i fer el possible per mantenir obert el Centre de Fauna. Al juliol del 2013, fem una campanya a contrarellotge amb molt ressò social. Aconsegim, en 10 dies, més de 8.000 signatures, acte públic amb 500 persones, mocions dels ajuntaments i un gran suport popular.

Fruit d'aquestes mobilitzacions, s'aconsegueix un acord entre la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Girona i la IAEDEN per continuar mantenint mig actiu aquest Centre.

La IAEDEN ha esdevingut de nou interlocutor d'aquest Centre i una peça clau per mantenir-lo en actiu.

Funcions del Centre de Fauna dels Aiguamolls

La funció principal del Centre de Fauna dels Aiguamolls és rehabilitar i alliberar els exemplars de les espècies de la fauna autòctona protegides de les comarques gironines. L'activitat del Centre és molt elevada, amb una entrada d'entre 800 i 1.000 exemplars a l'any.

L'educació i sensibilització ambiental i les tasques pericials, d'investigació i recerca, són les altres dues funcions importants dels Centres de Fauna.

Breu història del Centre de Fauna

- 1984: la IAEDEN crea el Centre de Recuperació de Salvatgines a Figueres.
- 1989: es reubica al Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà.
- 2000: es crea la Fundació Roger Burlet per impulsar-lo i gestionar-lo.
- 2007: La Generalitat de Catalunya l'incorpora oficialment dins la Xarxa de Centres de Fauna.
- 2013: S'anuncia un ERO del 100% dels treballadors del Centre amb el resultat de tancament. Les comarques gironines es queden sense centre de rehabilitació i recuperació de fauna salvatge.

La raó per la qual la Generalitat decideix tancar el Centre és perquè l'equipament és molt vell, en una zona que no permet fer-hi cap condicionament ni millora i la necessitat d'adaptar-lo als reptes actuals.

La continuïtat del Centre de Fauna va associada, sens dubte, a la seva reubicació.

I per això, i davant el context de crisi actual, cal ser molt vius i actius per cercar noves vies de finançament.

Per començar, la IAEDEN està fent una campanya de micromecenatge. Podeu fer el vostre donatiu a la web (www.iaeden.cat).

Per altra banda, hem obtingut donatius importants de la fundadora de la Fundació Roger Burlet i de la Fundació Mascort. Aquests donatius i la campanya de micromecenatge ens

permeten fer la contribució pel Centre fins a final de l'any 2013. Per al pròxim any, estem treballant en la cerca de fundacions o altres entitats que vulguin col·laborar per mantenir el Centre actiu al 100% i, alhora, anar preparant el terreny per la nova ubicació.

Si voleu fer una interessant visita virtual pel Centre dels Aiguamolls aneu a:

<http://centrefauna.blogspot.com.es>

Us seguirem informant.

Custòdia agrària a l'Empordà

Participants al curs de “Millores en la gestió de l'aigua en la custòdia agrària”

Una vegada passat l'estiu hem tornat a reempendre el projecte de custòdia agrària amb energia, tot aprofitant per conèixer altres experiències d'agricultura alternativa i respectuosa, així com també per donar a conèixer el projecte “Cultivant Sinergies” que estem desenvolupant a l'Alt Empordà.

Així, a principis d'octubre, vam participar al **curs de “Millores en la gestió de l'aigua en la custòdia agrària”** organitzat per la **Universitat Internacional de Menorca i el GOB Menorca**, en el qual vam poder reflexionar sobre els conflictes derivats de la gestió de l'aigua amb ponències d'Azril Bacal, Pedro Arrojo o Ramon Folch. I vam poder veure les actuacions realitzades en finques agràries en custòdia a Menorca, relacionades amb l'aprofitament d'aigües pluvials i la recuperació de cisternes (o aljubs), la instal·lació de filtres verds i la sembra de varietats autòctones de cereal amb uns requeriments d'aigua adaptats al clima mediterrani.

A mitjan octubre, vam organitzar **una visita de presentació del projecte “Cultivant Sinergies”** a l'Alt Empordà dirigida a tècnics, estudiants i persones interessades a la **finca vitivinícola de Can Torres**, de manera que vam poder explicar el projecte de custòdia agrària mentre descobríem l'aplicació pràctica de l'acord de custòdia de la mà dels propietaris i gestors de la finca de Can Torres.

Durant la caminada, vam seguir els itineraris senyalitzats de la finca que ens van portar a la zona on s'han realitzat unes aclarides de vegetació i la construcció d'una vedruna de conills per afavorir la població de tortugues de l'Albera. I aprofitant la col·laboració amb el Centre de Reproducció de Tortugues de l'Albera vam alliberar alguns exemplars de tortugues provinents del centre.

Moments de l'alliberament de tortugues de l'Albera a Can Torres

Vam continuar cap a les vinyes on vam explicar el maneig ecològic i les pràctiques de manteniment de la finca en general. I el recorregut va continuar fins als Estanys de la Gutina, que són uns estanys temporals, característics d'aquesta zona, molt interessants i que van ser declarats Xarxa Natura 2000. I del dolmen de les Tires Llargues, vam arribar-nos fins al menhir de la Murtra, un imponent monument en plena Albera. Vam finalitzar la visita al celler de Can Torres on vàrem tastar els seus vins més destacats acompanyats d'altres productes de custòdia de l'Alt Empordà.

També el 19 d'octubre passat vam organitzar la **II Jornada de la dona pagesa** a l'Alt Empordà a l'Ecomuseu-Farineria de Castelló d'Empúries.

Presentació de la II Jornada de dona pagesa a l'Ecomuseu-Farineria de Castelló d'Empúries

L'acte va consistir en una presentació de l'experiència de Can Maia - Verdures i conserves ecològiques, de Santa Pau (la Garrotxa) de la mà de la titular de l'explotació Montserrat Miralles, que ens va aportar unes reflexions molt interessants derivades de la seva experiència aconseguida al llarg dels anys. A mig matí, durant la pausa, vam degustar alguns dels productes generats a les finques de custòdia de la comarca, mentre vam continuar debatent sobre l'elaboració de conserves casolanes. I vam acabar el matí amb un taller participatiu sobre "Dona i Treball en l'àmbit rural" on vam reflexionar sobre el paper de la dona pagesa.

I, a finals d'octubre, vam participar en la **visita tècnica organitzada per la Xarxa Custòdia del Territori a Can Draper (Ametlla del Vallès)**. Vam visitar l'**explotació d'horta ecològica de l'Espigall**, acompanyats d'un dels seus gestors: Jordi Puig, especialista en ecoconservació d'agrodiversitat cultivada.

Durant la visita, vam poder observar les diferents varietats locals recuperades, l'increment de la biodiversitat com a mecanisme de millora de l'estructura productiva de l'explotació, així com també vam debatre sobre les estratègies productives per maximitzar la venda de proximitat. A més, vam visitar unes basses d'amfibis situades a la finca de Can Draper, recuperades a partir de la signatura d'un acord de custòdia a diverses bandes.

*Visita a
l'horta ecològica
de l'Espigall
a Can Draper
(Ametlla del Vallès).*

En les diferents experiències hem pogut observar una estratègia comuna: la conservació de l'agrodiversitat cultivada està emergint com una estratègia per a la diversificació econòmica de les explotacions agràries, ja que permet una diferenciació en els mercats i incrementa la resiliència del sistema productiu. Aquest corrent emergent té un gran interès des del vessant naturalista i impacta positivament en el manteniment i la millora de la biodiversitat del territori.

Salvem l'Empordà

La urbanització de Terrades o el cost de salvar l'Empordà

Com comentem en l'editorial, celebrem haver guanyat el segon contenciós interposat contra el projecte d'una urbanització a la Vall de Santa Magdalena de Terrades, però volem explicar també que la nostra entitat ha hagut de gastar **15.692,86 €** durant tot el procés. És evident que estem convençuts que són diners ben invertits. Però també ens preguntem en quina mena de societat vivim on toca als ciutadans pagar perquè s'apliqui correctament la llei. Aquí us expliquem cada pas de la llarga lluita i què hem hagut de pagar.

Cronologia:

- 1995: Aprovació definitiva de les Normes subsidiàries de Terrades que declaren urbanitzable la vall de Santa Magdalena.
- 1997: Aprovació del Pla parcial Vall de Santa Magdalena, en estimació d'un recurs d'alçada dels promotors contra la denegació de l'aprovació definitiva per la Comissió d'Urbanisme de Girona, pel conseller del Departament de Política Territorial i Obres Públiques, aleshores el Sr. Artur Mas.
- 2002: Aprovació inicial d'una modificació del Pla parcial per l'Ajuntament de Terrades del Pla parcial de la Vall de Santa Magdalena el 17 de juny 2002, dies abans de l'entrada en vigor de la nova llei d'urbanisme 2/2002 que hagués fet més difícil aquest tipus d'urbanitzacions com a model d'ocupació de sòl totalment insostenible. Es presenten 120 al·legacions contra aquesta aprovació inicial. Aquesta modificació va ser rebutjada per la Comissió d'Urbanisme de Girona, però suposava mantenir vigent l'anterior Pla parcial.
- 2003: Demanem la revisió de les Normes subsidiàries de Terrades que preveuen la urbanització de la Vall de Santa Magdalena, perquè es declarés nul aquest sòl com a "urbanitzable".
- 2004: Contra la manca de resolució, l'any següent presentem un recurs contenciós administratiu al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.
- 2006: L'aprovació Pla Director Territorial de l'Empordà, que preveu la reducció i/o desclassificació d'aquesta urbanització, i per això desistim del contenciós administratiu. El TSJC, però, ens condemna a pagar els costos judicials: **4.016,36 €**.
- 2007: Presentem un recurs d'alçada al conseller del Departament de Política Territorial i Obres Públiques contra la publicació tardana de la normativa al DOGC del Pla parcial d'ordenació de la Vall de Santa Magdalena, i demanem que s'apliqui el

Pla Director Territorial de l'Empordà. Una resolució favorable d'aquest recurs del conseller, aleshores el senyor Joaquim Nadal, hauria pogut aturar el projecte.

- 2008: Decidim presentar, altra vegada, un segon recurs contenciós administratiu perquè s'ha d'entendre desestimat el recurs d'alçada perquè no es contesta (silenci administratiu). Aquest contenciós pujarà, entre honoraris d'advocats i procuradors, i peritatges: **11.136,50 €**.
- 2012: El grup municipal "Units per Terrades", de manera coordinada amb la IAEDEN-Salvem l'Empordà, presenta una moció al ple municipal perquè l'Ajuntament iniciï els tràmits per la revisió de les Normes subsidiàries de Terrades i substituir-les per un nou Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM). Així s'hauria pogut suspendre la vigència del Pla Parcial Vall de Santa Magdalena, que no s'havia desenvolupat ni executat encara, tot i que ja s'havia aprovat el projecte d'urbanització dels terrenys. La moció va ser rebutjada.
- 2013 (febrer): El TSJC va suspendre el dictamen de la sentència previst pel 27 de febrer, per donar l'oportunitat a l'Ajuntament de Terrades de comparèixer i oposar-se al recurs contenciós. L'Ajuntament no accepta de comparèixer ni s'oposa al projecte.
- 2013 (setembre): Sentència del TSJC a favor de la IAEDEN-Salvem l'Empordà, declarant nul de ple dret l'aprovació definitiva per la Comissió d'Urbanisme de Girona del Pla Parcial de la Vall de Santa Magdalena, perquè quan es va aprovar (1997), encara no s'havien publicat les Normes subsidiàries de Terrades (publicades el 2005).

Total de despeses:

1r contenciós:	4.556,36 € (costos judicials + procuradora)
2n contenciós:	11.136,50 € (advocats + procuradors + pèrits)
Total:	15.692,86 €

Tancament de la campanya Foc al Cor

Després de l'incendi de l'estiu 2012, vam engegar la campanya Foc al Cor-Salvem l'Empordà, en resposta a la gran mobilització de la societat civil catalana. A través d'una campanya de micromecenatge va assolir, en 40 dies, l'objectiu de 13.000€ (un euro per hectàrea cremada).

Els 13 projectes seleccionats per un jurat tècnic i científic (de 17 projectes presentats), s'havien de realitzar en el termini d'un any i ara podem anunciar que tots els participants han desenvolupat i complert els seus projectes tal com estava previst. Recordem que les bases de la convocatòria estableixen que els projectes fossin relacionats amb la prevenció d'incendis i/o potenciar l'ús sostenible del territori i l'economia local, social i ambientalment responsable. Tots els projectes han contribuït, d'una forma o altra, als objectius proposats:

Amb l'ajuda econòmica de Foc al Cor, la casa rural Can Bajol de Vilarnadal ha reconstruït unes instal·lacions exteriors que el foc havia destruït. Dins un projecte de millora de la gestió forestal a través d'àrees estratègiques de pastura de Forêt Mas Rajol a Darnius, l'ajut ha costejat la instal·lació d'un dipòsit d'aigua per al bestiar i

per a l'extinció d'incendis. En la mateix línia, a Biure s'ha pogut arreglar un dipòsit d'aigua d'una font natural que fins ara no quedava recollida. Tot apostant pels olivars, que contribueixen a la prevenció d'incendis, a Vilanant s'ha recuperat un antic olivar que farà oli en producció ecològica. A l'empresa Memoriae de Llers, també de producció d'oli d'oliva ecològic, s'ha ajudat a reemplaçar la maquinària agrícola que es va cremar en l'incendi. Dos dels projectes subvencionats han recuperat la senyalització d'itineraris malmesa en l'incendi. En el cas de Cantallops, l'associació Xarxa Paisatges ha complert el primer itinerari empordanès amb senyalització QR.

Finalment, també hem finançat dos estudis: El primer identifica les àrees més aptes del nord de l'Alt Empordà per ser transformades en pastures i conreus i ajudar així a mantenir el mosaic paisatgístic. La cartografia resultant pot servir de guia en la prevenció d'incendis. L'altre estudi analitza la recuperació de la vegetació i de l'avifauna durant l'any després de l'incendi, detectant l'estat de conservació d'espècies que han disminuït les seves poblacions després de l'incendi així com poblacions d'altres espècies que n'han sortit afavorides. També descriu possibles bones pràctiques a l'hora de gestionar espais naturals cremats.

Agraïm a totes les persones que van col·laborar en la campanya i informem de la satisfactòria finalització dels projectes i del tancament de la campanya Foc al Cor. Des de l'inici, vam apostar per una total transparència en la gestió dels diners recaptats, convençuts que qualsevol iniciativa, sobretot quan demana l'ajuda desinteressada dels ciutadans, ha d'explicar on van a parar aquests diners.

Xarxa per la sobirania energètica: Junts per un nou model energètic

La IAEDEN-Salvem l'Empordà va participar, el 5 d'octubre passat a Girona, en la creació de la nova Xarxa per la sobirania energètica (**xse**), que agrupa moltes entitats catalanes que treballen en causes relacionats amb el canvi de model energètic. Totes aquestes entitats entenem que l'energia serà, o ja és, bàsica en qualsevol debat ambiental.

Ja fa temps que la nostra entitat treballa en temes d'energia com, per exemple, quan vàrem presentar el projecte "Energia: de l'ecopoble a l'ecocomarca", del qual va sortir el projecte pilot al poble d'Ordís. També, arran dels molts macroparc eòlics que es projecten des de fa molts anys a la comarca, hem desenvolupat un discurs sòlid sobre quin model de desenvolupament de l'energia eòlica i renovable volem a la comarca.

Les entitats de la **xse** compartim la indignació amb l'actual situació de despropòsit energètic i la il·lusió per tirar endavant una transformació energètica ineludible al segle XXI. Les primeres línies de treball de la **xse** inclouen l'avaluació dels comptadors digitals elèctrics, la promoció de l'autoconsum i la consegüent desobediència al recent decret d'autoconsum, l'avenç cap a la gestió democràtica local i regional de l'energia, i continuar l'oposició al model obsolet que representa la MAT. Si voleu col·laborar o obtenir més informació, visiteu canvimodelenergetic.wordpress.com.

CAMPAMENTS

Fa 30 anys del primer Campament de recerca dels Aiguamolls de l'Empordà. 1983-2013

Vull manifestar d'entrada que la inevitable nostàlgia que provoca el record no és l'objectiu d'aquest article. La finalitat d'aquestes ratlles, sí, en canvi, és compartir la memòria d'unes vivències passades, però, per sobre de tot, reconèixer la tasca dels diferents grups organitzadors que, superant dificultats, han donat continuïtat als campaments. També vull encoratjar els necessaris relleus per seguir oferint aquest servei als nostres infants i joves. Servei que, alhora, és acció de lluita permanent en defensa del medi i del país.

L'any anterior ja va haver-hi un primer intent de muntar un campament de natura però, després d'iniciar-ne la preparació, la situació legal encara no féu possible situar-lo als Aiguamolls i el vam organitzar al curs alt de la Muga, a Albanyà (vegeu Butlletí 106, estiu 2001, pàg. 23 a 26). La iniciativa donà fruits i creà unes sinergies que agrupà els esforços de la IAEDEN amb l'Associació de Naturalistes de

Girona, l'ADAC (Associació d'antics Alumnes de Català, després Associació d'Acció Cultural gironina), i l'Ajuntament de Girona. Totes les entitats coincidíem que eren necessàries accions educatives que complementessin la lluita per a la salvaguarda de la natura i la defensa del país. Així que hivern i primavera de 1983 foren temps de preparatius i

reunions a Figueres i a Girona. Trobades dels impulsors per preveure la logística, dels monitors per definir les activitats, per fer la difusió, per organitzar la intendència, etc., i, un cop fetes les inscripcions, fer reunions amb pares, mares, nois i noies per posar en comú el projecte. Tot ho vam tenir a punt per començar l'aventura un 11 de juliol i no parar fins al 23 del mateix mes.

La proposta en aquells anys era molt singular i goso qualificar-la d'avanzada. Impulsava la cooperació, la participació assembleària en la gestió del dia a dia dels nois i noies, la presa de decisions per poder triar entre una diversa oferta de tallers, el compromís amb els objectius comuns compartits, afavoria l'autonomia, la reflexió i la descoberta, els bons hàbits, l'emoció i la pertinença al col·lectiu. I, finalment, posava en pràctica accions a favor del medi i del país, amb projecció i difusió. En definitiva, un plantejament molt més madurat respecte l'experiència de l'any anterior. Les tendes estaven situades en terrenys de l'Armentera, vora el riu Fluvià perquè encara la situació legal continuava sense estar prou clara, però no va impedir poder desplaçar els nois i les noies a diferents indrets dels aiguamolls, a peu o en bicicleta. Com que hi havia una setantena de nois i noies, era necessari treballar en grups i, en molts casos, de manera diversificada i rotatòria. A més, havíem de ser coherents i evitar la pressió humana en certs indrets. No podíem trencar

la calma i era necessari integrar-nos nosaltres al medi i marxar sense deixar rastre. Tot això fou possible gràcies a un equip estable d'onze persones i l'ajut de col·laboradors ocasionals. Em vénen les imatges del treball de camp amb els grups de grans, desplaçant-nos amb bicicleta ara als arrossars, després a la platja o a la Massona, i recordo molt vivament

l'excursió a Vilaüit fent un bivac al voltant de les magnífiques alzines que creixen entorn de formacions granítiques amb la serra de Verdera com a teló de fons.

Les tardes, sota l'ombra dels pollancre, després de l'endrega i el repòs, arribava el moment de treball de laboratori, de tallers i racons (confecció d'aquascopis i aspiradores per capturar invertebrats, herbari, construcció d'un aquari, biblioteca, poesia, confecció de murals, tapís). Un dia, una colla ens van sorprendre amb un projecte espontani d'una maqueta sobre el terreny aprofitant l'aigua sobrera de la cuina. D'un dels tallers en va sortir el símbol del campament: una senyera amb una cigonya volant amb les ales ben obertes que recollia els objectius de natura i país esmentats abans, i l'anhel que es va respirar a tothora: “.. i que tornin les cigonyes blanques”. Unes accions molt recordades són l'alliberament d'unes tortugues en una bassa propera i la participació en l'anellament d'ocells a l'illa Carmany que comportava una breu, però emocionant, estona de desplaçament amb una petita barca.

Els vespres de vetllada eren molt esperats, sigui amb actes preparats per alguns tallers, sigui amb oferiments d'animació. Se'm barregen els records, però allà hi eren presents en forma de contes, cançons o representacions: la versió de la llegenda d'El Bruel de Castelló de M. Angels Anglada, històries d'estels (amb algun

intent d'observació), el discurs de l'indi Seattle, les melodies de l'Àngel Daban o el grup Tripijoc. I cada matí ens despertaven suaument els cants aflautats dels abellers que niaven a les ribes del Fluvià per iniciar les activitats quotidianes que m'estalviaré d'explicar. I arribat el darrer dia, el

més important no era que els pares venien a recollir els fills, sinó que finalment hi havia públic per mostrar l'exposició preparada amb gran interès o la reproducció dels Aiguamolls. Les vivències ja les podien anar explicant durant el camí de tornada. L'experiència, amb el marc teòric que la fonamentava, va ser recollida per Joaquim Franch en el llibre *El lleure com a projecte*, que va guanyar el premi Artur Martorell

l'any 1985 i editat per l'aleshores recent recuperada Generalitat de Catalunya. Animo i recomano consultar-lo a tothom qui es dediqui a l'educació, especialment en el lleure. Em faig meves les paraules publicades a *Educació Social Revista d'intervenció socioeducativa* (2012), núm. 50 p. 67-

68, on fa memòria del 25è aniversari de la mort d'en Quim i diuen: "Tot i el temps transcorregut, els elements estructuradors del llibre continuen tenint validesa per a tots aquells que vulguin aprofundir en l'anàlisi de la pràctica educativa en contextos de lleure educatiu".

Jordi Pujadas Ribalta,

<http://alterglocal.blogspot.com>

El cas de Cuba (1a Part)

El cas de Cuba: capitalisme, anarquisme, socialisme i medi ambient

Amb tot el que ens està caient a sobre... ja hauríem de tenir-ho prou clar: si el sistema no funciona, potser que el canviem per un altre de més civilitzat, més modern. Però, quan arriba el moment, haurem de llençar a la brossa tot el que ens ha aportat el capitalisme? Evidentment que no; el capitalisme també ha aportat coses bones a la humanitat. Segons Salvador Giner, serien aquestes:

- plantejar per primera vegada el dret dels individus a autorealitzar-se i a ser creatius
- fer bandera de les llibertats individuals i del dret d'associació
- estendre entre la població l'accés a la informació i a certs bens materials
- incentivar l'excel·lència

Cap d'elles s'hauria de perdre. Però no en tindrem prou amb aquests grapat de valors. I el nou model que sorgeixi de les cendres de l'actual segurament s'enriquirà amb noves propostes llibertàries i autogestionàries basades en els grups cooperatius de consum ecològic, el consum de productes proximitat, el comerç just o intercanvi, dels bancs de temps, les monedes municipals i les iniciatives d'austeritat voluntària. I de propostes de democràcia radical, participativa i inclusiva... I..., del socialisme...; se'n podria aprofitar alguna cosa? Segurament i, sobretot, pel que fa al medi ambient. Però tanmateix, i fora de l'Amèrica del Sud, del socialisme fa molt de temps que no se'n parla. Doncs, parlem-ne. Serge Latouche, Joan Martínez Alier, Jorge Riechmann, Carlos Taibo, Arcadi Oliveres...; cada cop més entesos,

defensen que algun tipus de socialisme podria alentir la seva marxa, aturar-se, o "decréixer" molt millor que el capitalisme..., al qual li petarien totes les seves estructures productives si el féssim decreïxer. Tots ells defensen que, en termes de sostenibilitat ambiental, el socialisme podria donar millors resultats que el capitalisme.

I és que consideren molt més probable que el “decreixement” triomfi:

- on el sentit de comunitat sigui més fort
- on no existeixi una classe privilegiada amb poder de pressionar pels seus interessos
- on la inversió estigui socialitzada
- on les males indústries estiguin limitades
- on la informació circuli sense agressives campanyes de publicitat que empenyin a la població a consumir i consumir
- on la implicació dels seus treballadors i ciutadans fos mínimament assenyada envers les limitacions dels recursos naturals del nostre planeta.

No són aquestes, precisament, les condicions amb les quals vivim els europeus. I això que cap d'aquests autors sent cap nostàlgia per cap de les aberracions polítiques que puguin haver vomitat l'URSS, la Xina, Cambodja i Corea del Nord. Parlen d'un altre tipus de socialisme. Però... de quin? Per comprendre-ho, us convido a conèixer el cas d'un país que als nostres diaris els agrada força prohibir-nos. Cuba, malgrat certes limitacions a certes llibertats individuals, d'associació i d'informació i a una qüestionable divisió de poders, (encara que no sé qui d'entre tots nosaltres pot donar actualment lliçons de democràcia ni de drets humans a ningú...), presenta aspectes més interessants que les fantasies que els nostres diaris no deixen d'explicar-nos sobre aquesta illa. Jo mateix ignorava la realitat ambiental cubana fins que les vaig trobar en una revista ben arrugada i bruta de pols en què es podia llegir que Cuba va ser premiada l'any 1999 amb el premi *Right Livelihood Award*, que és el Premi Nobel “alternatiu”, com la millor consolidació mundial de l'agricultura ecològica. I que el president del *World Wildlife Fund*, quan va presentar l'informe “Living Planet 2006”, afirmava que: “...tot i que el seu sistema polític té alguna cosa que no m'agrada, he de reconèixer que Cuba és el país que compleix millor els criteris mínims d'alt desenvolupament humà i de baix nivell de contaminació i de consum de recursos naturals... i es pot afirmar que és l'únic del món que presenta, de veritat, un desenvolupament sostenible”. I que, segons la FAO, Cuba és el país d'Amèrica Llatina amb major superfície de bosc i selva recuperada. I que l'Agència Internacional de l'Energia (AIE) reconeixia la Revolució Energètica Cubana com el projecte més integral d'estalvi i d'eficiència energètica que mai hagi portat a terme cap país. I que Cuba és un dels pocs països en el món que disposa d'un programa d'enfrontament al canvi climàtic i països com Panamà, Costa Rica i Veneçuela ja han demanat l'assessorament cubà. I que... Jo, que treballo com a educador ambiental, i que ningú no m'hagi parlat d'aquest país... Per què serà?

Xavier Vizcaino

Reflexions d'en Ramon

S'ha començat una nova planificació urbanística a Figueres. Per aquest motiu m'agradaria fer algunes reflexions sobre el que significa planificar el territori dins de l'actual context econòmic i social. No descobrim res de nou dient que darrere de cada planificació hi ha essencialment l'objectiu d'ordenar la ciutat dins de l'espai i temps, però és cert també que existeix un altre objectiu, que és inserir la ciutat en el mercat immobiliari. Observant els resultats es veu que la dinàmica del mercat ha estat més forta que l'ordenació del territori i que el resultat no ha estat satisfactori pels que el defensem. Es pot dir amb certesa que, un bon grapat de les actuacions de planejament territorial, a Catalunya, han estat fidels comparses del mercat especulatiu. Quan la bombolla immobiliària va explotar, el mercat de l'habitatge a Catalunya estava pràcticament saturat. Fa pocs anys, quan finalitzava una bombolla immobiliària, se'n creava una altra i així les successives bombolles mantenien el model i produïen guanys a promotors i bancs durant les últimes dècades. Però avui això ja no és possible, no hi ha mercat i els capitals han marxat. Aquest creixement ha donat grans beneficis essencialment als fluxos financers mundials, que han guanyat la partida als que apostaven per la ciutat humana. Com a conseqüència, tenim pisos buits, hipoteques abusives, atur, ciutats anodines, etc. Per aquest motiu, avui la planificació només té sentit des de ciutats amb creixement molt limitat. Aquest concepte limitador del creixement no és nou, ja el va preconitzar Meadows el 1971 quan va escriure *Els límits del creixement*. El miratge de la dècada dels 80, en què es va construir sense control gràcies, també s'ha de dir, a l'abaratiment del petroli, s'ha acabat.

Lamentablement, quantitat d'hectàrees estan encara en el punt de mira dels caçadors de plusvàlues que busquen ara el mercat en els camps i boscos que envolten les ciutats per requalificar-les i formar illes amb camps envoltats de taques urbanes. No podem continuar amb la dinàmica anterior. És inevitable decreïxer en consum de territori, també en consum de materials i energia, però per a la majoria de la població les paraules "millor amb menys" o "decreïxement sostenible" no susciten gaire entusiasme, ja que les penalitats associades a l'atur i a les retallades per la crisi fan que la població enyori el creixement anterior, la societat del postcreixement no serà adoptada sense resistència. Està justificada aquesta enyorança? No, l'obsessió pel creixement immobiliari especulatiu no ha estat la solució, hem venerat el creixement com si fos un fetitxe pels seus aparents poders màgics, però la desmesura constructiva dels últims

anys ha tingut lamentables conseqüències socials. Recordem que van ser les hipoteques-habitatge “*subprime*” les que encengueren la metxa i que produïren una crisi hipotecària que ha estat a punt de carregar-se el model capitalista, model que, per poder sobreviure, ha apostat per carregar-se l'estat del benestar. Si ens hem cregut aquest fetitxe, ha estat gràcies a l'esforç polític i mediàtic per ocupar subliminalment les nostres ments i sumir-nos en un comportament gregari que ens obliga a creure en el creixement neoliberal com a solució.

Observem el territori, comparem-ho amb el passat i extrapolem cap al futur. No anem bé. Quines idees són les que haurien de prioritzar l'actual planificació? Les alternatives són diverses. Una possibilitat seria arribar a una democràcia participativa, ja que a la planificació territorial el sistema és piramidal i poc participatiu. Trencar la piràmide jeràrquica per democratitzar les decisions és fonamental, perquè les institucions dicten en moltes ocasions els continguts i els procediments. La participació ara es redueix a generar acords no vinculants en l'essencial i vinculants en l'accessori encara que, afortunadament, sembla que últimament hi ha més receptivitat. També crec que s'hauria de donar gran importància al camp i la pagesia que són els grans abandonats. Una altra consideració és que no tot ha de tenir valor de canvi així el sol, l'aire, el paisatge i fins i tot la terra haurien de ser béns col·lectius. Fins i tot al segle XVI, alguns pensadors ja manifestaven que “la terra no era un bé intercanviable, sinó un bé col·lectiu i no negociable”, extraordinari però impossible, avui en dia. Per continuar, s'ha d'apostar per una planificació que tingui en compte els coneguts paràmetres ecològics de la petjada ecològica, mesures a la mobilitat i a l'habitatge per no incrementar el canvi climàtic, el respecte a la biodiversitat, etc.

Pel que fa a l'habitatge, la situació exigeix polítiques que propiciïn la rehabilitació, l'habitatge social, el lloguer en front la nova construcció, també cal compactar la ciutat, potenciar l'espai públic, crear un banc públic hipotecari, etc. És a dir, hem de sortir de l'actual paradigma de consum territorial. Com? No és fàcil, evidentment, i portarà el seu temps. És essencial regular els mercats financers i la banca, també és essencial donar suport als que tinguin el convenciment que s'ha de gestionar en benefici de la col·lectivitat amb horitzontalitat. Per aconseguir aquests objectius, es necessita voluntat col·lectiva de canvi per doblegar el tarannà conservador de les institucions i de la majoria de partits. Precisament s'està vivint ara, a Catalunya, un moment de participació col·lectiva amb idees com llibertat, independència, democratització, solidaritat, etc. S'ha d'aprofitar aquest moment per anar construint un model territorial alternatiu dins dels nous corrents de canvi, d'acord amb la sensatesa i les limitacions del planeta, sinó acabarem molt malament. Recorden les paraules del gran cabdill indi Seattle (1855): “Quan els homes escupen a la terra s'escupen a ells mateixos.”

Ramon Caralt

BRAU EDICIONS

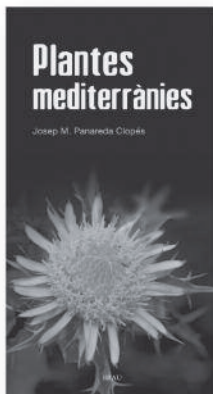
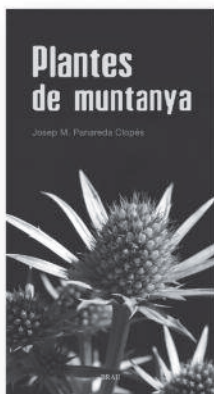
www.brauedicions.com

- ⇒ La millor i més completa guia de bolets que s'ha fet mai a casa nostra.
- ⇒ Amb més de 1.200 noms populars de bolets, tots ells revisats per l'Institut d'Estudis Catalans (IEC).

390
espècies
il·lustrades

Coneix tots els bolets dels Països Catalans

FLORA CATALANA

Vol. 1: Plantes de muntanya

Vol. 2: Plantes mediterrànies

de Josep M. Panareda

Per identificar i reconèixer les espècies vegetals més significatives del nostre país. Més de 600 fitxes agrupades per ambients amb descripció, fotografia, característiques i mapa de distribució a Catalunya.